

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/108/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1116202476
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1116202476.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Alexandry Hanusovej v právnej veci žalobcu: I. C., N. XX, H., zastúpeného C. U., Z..F..P., L.: XX XXX XXX, G. X, N., proti žalovanej: Slovenská F., za G. G. O. Z. Z. F., F. XX, N., o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcu a žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 02.10.2019, č.k. 4C/14/2016-162, v spojení s uznesením zo dňa 17.07.2020, č.k. 4C/14/2016-218, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku, ktorým žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi 12.015 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku p o t v r d z u j e, vo výroku, ktorým žalobu v časti uplatnenej sumy 100.025 eur zamietol a vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom v spojení s opravným uznesením súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 12.015 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou zo dňa 05.02.2016 v znení jej doplnení domáhal voči žalovanej náhrady škody spolu v sume 142.770 eur podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) dôvodiac, že dňa 05.03.2009 ho zadržala polícia v meste Trnava, vyšetrovateľ voči nemu vzniesol obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), písm. d), ods. 2, písm. a) Trestného zákona a následne bol rozhodnutím Okresného súdu Trnava zo dňa 06.03.2009 nezákonne vzatý do väzby z dôvodu podľa § 72 ods., 1 písm. c) Trestného poriadku. Okresný súd Trnava rozsudkom zo dňa 06.05.2010, sp. zn. 30T/50/2009, uznal žalobcu vinným a odsúdil ho na trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov, ktorý na odvolanie žalobcu zrušil Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 03.03.2011, sp. zn. 6To/65/2010, a vec vrátil okresnému súdu na opätovné prejednanie s tým, že bude potrebné sa zamerať na zákonnosť postupu polície voči žalobcovi; žalobca bol dňom 11.05.2011 prepustený z väzby na slobodu a rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 02.02.2012, sp. zn. 30T/50/2009, oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že sa nestal skutok, pre ktorý bol stíhaný. Vzhľadom na jeho oslobodenie spod obžaloby žalobca žiadal náhradu škody, a to 1/ v sume 32.040 eur za 801 dní výkonu väzby, á 40 eur za každý deň, 2/ v sume 5.000 eur ako náhradu trov právneho zastúpenia, 3/ v sume 2.018,55 eura ako náhradu osobných výdajov spojených s pobytom vo väzbe (lieky, potraviny, ovocie), 4/ v sume 900 eur ako náhradu škody za balíky zasielané manželkou, 5/ v sume 350 eur ako náhradu cestovných výdavkov za navštevovanie vo väzbe, 6/ v sume 22.880 eur ako náhradu mzdy za obdobie od 05.03.2009 do 16.05.2011 a 7/ v sume 80.000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej v

dôsledku nezákonnej väzby, straty kontaktov s rodinou, stres a celkovo za porušenie jeho práv. Žalobca požadoval zároveň od žalovanej ospravedlnenie.

3. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie, pričom konštatoval splnenie podmienok na jej prejednanie vyplývajúcich z § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., t.j. jej predbežné prejednanie s oprávneným orgánom. Mal pritom za to, že súčet jednotlivých nárokov matematicky síce nedával požadovanú výšku náhrady, avšak týmto spôsobom (s rovnakou matematickou chybou) si žalobca uplatnil nárok i v rámci predbežného prerokovania, s rozdielom v položke nároku na náhradu výdavkov spojených s návštevami vo väzbe; touto skutočnosťou sa však vzhľadom na výsledok konania v tejto časti nepovažoval za potrebné osobitne zaoberať.

4. Vyhodnotením vykonaného dokazovania konajúci súd konštatoval, že rozhodnutie o väzbe žalobcu ako také nezákonné nebolo, avšak tento zásah do jeho práv treba hodnotiť vzhľadom na výsledky a závery trestného konania, spočívajúce v tom, že skutok, pre ktorý bol žalobca stíhaný sa nestal. Tento záver pritom považoval za podstatný vzhľadom i na opis skutku v predmetných trestných rozhodnutiach (že žalobca mal v držbe guľičku heroínu), pretože išlo o záver podstatný a skutkový, založený na tom, že tento skutok sa nestal. Súd prvej inštancie s poukazom na ustálenú súdnu judikatúru vo vzťahu k trestnému konaniu a oslobodeniu žalobcu spod obžaloby, vyhodnotil rozhodnutie o väzbe ako spôsobilý titul zodpovednosti štátu. Podotkol, že v zmysle § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. pri rozhodnutí o väzbe nie je stanovená podmienka jeho zrušenia pre nezákonnosť, keď vznik nároku na náhradu škody by vylučovalo len zavinenie žalobcu na väzbe, tak ako namietala žalovaná s poukazom na opis priebehu skutku, osobu žalobcu a jeho kriminálnu minulosť. Súd prvej inštancie sa s predmetnou námietkou žalovanej nestotožnil majúc za to, že samotné rozhodnutie o väzbe je fakultatívnym inštitútom trestného konania za predpokladu splnenia formálnych a materiálnych dôvodov väzby a len okolnosť, že tieto boli u žalobcu splnené nemôže mať za následok, že si väzbu zaviniť sám; rozhodnutie o väzbe totiž neprezumuje výsledok trestného konania. Rovnako skutočnosť, že u žalobcu boli v určitom štádiu konania zistené dôvody väzby, aj keď spočívajúce v jeho osobe a v jeho trestnej minulosti, nemohla mať za následok záver, že si väzbu zaviniť sám, ale len to, že boli dané dôvody väzby. Zavinenie si väzby musí mať vyššiu kvalitu ako iba konštatovanie danosti dôvodov väzby spočívajúcich v osobe obvineného, a teda okrem existencie dôvodov väzby musí byť prítomné aj ďalšie konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu väzobného stíhania v konkrétnej veci (ako je ovplyvňovanie svedkov, zavádzanie orgánov činných v trestnom konaní a pod.). Konajúci súd na uvedenom základe konštatoval danosť právneho základu žaloby spočívajúci v existencii spôsobilého titulu, z ktorého je nárok odvodzovaný a zároveň v absencii dôvodov vylučujúcich vznik nároku na náhradu škody.

5. Pokiaľ išlo o samotnú škodu v majetkovej sfére žalobcu spočívajúcu v trovách obhajoby, cestovných nákladoch spojených s návštevami, zasielaných balíčkok, v náhrade osobných výdavkov spojených s pobytom vo väzbe a vo forme ušlej mzdy, konajúci súd vyhodnotil, že v tejto časti žalobca neunesol dôkazné bremeno, keď k predmetným nárokom nepredložil, ani nenavrhol žiadne relevantné dôkazy, čoho si bol i podľa jeho záverečnej reči vedomý. V súvislosti s nárokom na úhradu za návštevy vo väzbe osobitne podotkol, že len ich vykonanie nemá za následok úbytok v majetkovej sfére žalobcu. Rovnako pokiaľ robil žalobca úhrady za veci bežnej potreby, nepreukázal, že by išlo o majetkovú škodu v príčinnej súvislosti s vykonanou väzbou, nakoľko išlo o výdavky bez ohľadu na výkon väzby.

6. Konajúci súd, za súčasnej aplikácie § 1 písm. a), § 3 ods. 1, § 5 ods. 1, § 8 ods. 5 písm. b), ods. 6, § 16 ods. 4, § 17 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., vyhodnotil ako dôvodný nárok žalobcu na úhradu za pobyt vo väzbe za 801 dní, avšak nie v uplatňovanej sume á 40 eur za každý deň väzby (32.040 eur), ale len v sume á 15 eur za každý deň. Mal za to, že väzba predstavuje zásah do práv jednotlivca spočívajúci minimálne v zásahu do jeho osobnej slobody ako jedného zo základných ľudských práv; tým, že žalobca bol oslobodený spod obžaloby, tento zásah, v danom čase síce zákonný, treba hodnotiť ako nedôvodný, s potrebou jeho kompenzácie, o to viac, keď k nemu prispel i nesprávny postup polície. Pokiaľ išlo o výšku uplatneného nároku, táto nezodpovedala okolnostiam prípadu a javila sa mu ako neprimeraná. Konajúci súd podotkol, že uplatnená náhrada nepredstavuje akúsi paušálnu náhradu, keď je potrebné pri jej ustálení prihliadať i na iné rozhodnutia v obdobných veciach, konkrétne poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 754/2016, v ktorom tento nepovažoval za neprimerané odškodnenie väzby sumou 1.000 eur mesačne, nakoľko poškodený väzbu ťažko znášal, pociťoval neistotu, beznádej, poníženie, keď bol do väzby vzatý ako policajt; Ústavný súd Slovenskej republiky teda za iných skutkových okolností akceptoval nižšiu peňažnú satisfakciu, akú požadoval

žalobca. Nespochybnujú, že väzba predstavuje zásah do osobnej slobody, avšak prihládajúc na osobu žalobcu a jeho minulosť, keď žalobca už bol v minulosti opakovane trestne stíhaný a odsúdený, a teda nešlo o jeho prvú skúsenosť s trestnou činnosťou, ako i na rozhodovaciu prax v Českej republike s obdobnou právnou úpravou, kde Najvyšší súd v rozhodnutiach uvádzal orientačne túto náhradu v rozpätí od 500 Kč do 1.500 Kč, považoval súd prvej inštancie za primeranú náhradu v spodných hraniciach priznávaných náhrad, a to v sume 15 eur za deň väzby, čo pri dĺžke trvania väzby 801 dní predstavovalo 12.015 eura; táto podľa konajúceho súdu zohľadnila samotnú dĺžku väzby, ako aj kritériá uvedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.

7. Pokiaľ si žalobca uplatnil nárok na kompenzáciu nemajetkovej ujmy v sume 80.000 eur za zásah do jeho práv, nezákonný postup polície, obmedzenie kontaktu s rodinou a iné reštrikcie súvisiace s väzbou, konajúci súd uviedol, že pochybenia polície boli dostatočne kompenzované oslobodzujúcim rozhodnutím v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom so zreteľom na vykonané návštevy a svedeckú výpoveď dcéry, žalobca nepreukázal, že rodinný rozvrat nastal v dôsledku väzby, keď primárnou príčinou rozvodu boli názorové rozdiely a mimomanželská známosť jeho bývalej manželky. Keďže nezistil žiadne iné dôvody na ďalšiu kompenzáciu nemajetkovej ujmy nad rámec priznanej, a tej v podobe oslobodzujúceho rozsudku, vrátane prípadného ospravedlnenia, konajúci súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol.

8. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) tak, že v konaní pomerne úspešnej žalovanej, nepriznal nárok na náhradu trov konania, nakoľko tento si žalovaná neuplatnila.

9. Proti zaväzujúcemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) C.s.p. Nestotožnila sa so záverom konajúceho súdu o tom, že žalobcovi patrilo nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keďže podľa jej názoru si žalobca uvalenie väzby zavinil sám, ktoré okolnosti uviedla už vo vyjadrení k žalobe. Konajúci súd sa s nimi vysporiadal len s odôvodnením, že okrem existencie dôvodov väzby by muselo byť preukázané iné aktívne konanie žalobcu spočívajúce napríklad v ovplyvňovaní svedkov, či zavádzaní orgánov činných v trestnom konaní. Žalovaná poukázala na odôvodnenie uznesenia o vzatí žalobcu do väzby zo dňa 07.03.2009, z ktorého podľa nej vyplývalo, že dôvod väzby spočíval v tom, že žalobca si „od presne nezistenej doby, nezisteným spôsobom zadovážil a do 19.00 hod. dňa 05.03.2009 neoprávnene na rôznych neustálených miestach prechovával, za účelom predaja ďalším osobám heroín s hmotnosťou 4.122 mg, zabalený v alobale do tvaru guľičky, vložený v mikroténovom sáčku, kedy počas kontroly vykonanej príslušníkmi odboru Kriminálnej polície Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva PZ Trnava, v Trnave na ulici M. N., pred hotelom D., žalobca predmetný zabalený heroín vytiahol z pravého vrečka svojej bundy a pustil na zem, pričom pri následnej obhliadke miesta činu túto drogu našli príslušníci polície, zaistili a zaslali na preskúmanie, pričom podľa predbežného vyjadrenia Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Bratislava, č. p. A.-XXXX/KEU-I.-N.-XXXX, bolo zistené, že sa jedná o heroín v množstve zodpovedajúcom minimálne 30 obvykle jednorazovým dávkam drogy a celková hodnota zaisteného heroínu podľa monitoringu cien drog na čiernom trhu v danej lokalite bola najmenej 298.745 eura.“ Ďalej z uznesenia vyplývalo, že omamné látky mal žalobca distribuovať konečným spotrebiteľom, za taký čin bol odsúdený rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 02.03.2006, sp. zn. 5T/121/05, právoplatným dňa 15.02.2007, na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov, svoje právo vypovedať a tak ozrejmiť okolnosti spojené s podozrením zo spáchania skutku, odmietol využiť. Opísanej činnosti sa mal žalobca dopustiť v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia, pričom bol za obdobný skutok v minulosti odsúdený.

10. Z uznesenia o vzatí žalobcu do väzby, ako aj z uznesenia o zamietnutí jeho sťažnosti proti nemu bolo podľa mienky žalovanej zrejmé, že v čase rozhodovania o väzbe boli na jej uvalenie splnené všetky zákonné predpoklady. Zároveň závažnosť vzneseného obvinenia za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. a) Trestného zákona, spolu s okolnosťami prípadu a s do toho času vykonanými dôkazmi (výsluchmi svedkov), dali sudcovi pre prípravné konanie reálny základ pre rozhodnutie o vzatí žalobcu do väzby. Žalovaná podotkla, že rozhodovanie o väzbe je vedené vždy v rovine pravdepodobnosti (a nie istoty) ohľadne následkov, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený držaný vo väzbe, pri súčasnom zistení, že doposiaľ získané

skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky stíhaného trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že daný trestný čin spáchal obvinený; v danom prípade malo podozrenie vyplývať z aktívneho konania žalobcu v podobe vyhodenia igelitového „sáčku“ s heroínom z jeho vrecka. Žalovaná v tejto súvislosti zdôraznila, že žalobca síce podal proti uzneseniu o vzatí do väzby sťažnosť, avšak túto v zákonnej lehote žiadnym spôsobom nezdôvodnil, čo možno taktiež pripísať na vrub jeho zavinenia väzby; odôvodnená sťažnosť mohla podstatným spôsobom ovplyvniť dĺžku jeho pobytu vo väzbe, a tým zabrániť i prípadným tvrdeným zásahom spojeným s väzbou. Ak poškodený nerealizuje svoje práva, ktorými vzniku škody môže zabrániť, postupuje tak v rozpore so zásadou vigilanti bus iura scripta sunt, čo nemôže byť pripísané na jej ľarchu. Pokiaľ súd prvej inštancie za tejto situácie priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, dostatočne sa nevysporiadal so samotným zavinením väzby žalobcom v zmysle § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z., a to i v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.10.2005, sp. zn. 5Cdo 150/2003. Na podporu svojich tvrdení žalovaná poukázala i na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 444/2012, v zmysle ktorého je nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody naplnenie niektorej z hypotéz v ustanovení § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j., že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená alebo vec bola postúpená inému orgánu a zároveň neexistuje žiaden z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne podľa § 8 ods. 6 citovaného zákona. Ak je teda naplnený niektorý z negatívnych predpokladov uvedených v § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z., nárok na náhradu škody nevznikne, a to ani v prípade danosti niektorého z pozitívnych predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe ustanovených v § 8 ods. 5 citovaného zákona. Podľa mienky žalovanej žalobca konal vedome, keď vyhodil igelitový sáčok s obsahom drogy z vrecka, a jeho konanie bolo dôvodom nielen k podaniu návrhu na jeho vzatie do väzby, ale i k vyhovneniu tomuto návrhu. Žalovaná zdôraznila, že zavinenie väzby nemožno stotožňovať so zavinením vznesenia obvinenia, pretože skutočnosti odôvodňujúce vzatie do väzby sú skutkovo odlišné od tých, pre ktoré možno začať trestné stíhanie alebo vzniknúť obvinenie. Pre posúdenie miery zavinenia žalobcu na uvalení väzby je pritom rozhodujúci zistený skutkový stav a jeho konanie v bezprostrednom čase pred rozhodnutím o väzbe; neskôr vykonané dôkazy a novozistené skutočnosti, ktoré v konečnom dôsledku vedú k prepusteniu z väzby, prípadne i k oslobodeniu spod obžaloby, nemôžu mať vplyv na hodnotenie stavu veci v čase rozhodnutia o väzbe (k tomu uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 25Cdo 882/2003). Uvedené napokon úzko súvisí i s tým, že žalobca bol v minulosti za trestný čin totožného charakteru právoplatne odsúdený a skutok spáchal v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia, čo napokon vyplýva i z uznesenia Okresného súdu Trnava zo dňa 07.03.2009 o vzatí do väzby. Podľa prokurátora Krajskej prokuratúry existovala dôvodná obava, že žalobca bude omamné látky naďalej prechovávať a v prípade ponechania na slobode v tom pokračovať. Zavinenie si väzby jednoznačne zakladajú predchádzajúce odsúdenia žalobcu a výkon podmieneného a nepodmieneného trestu odňatia slobody, ktoré voči nemu nesplnili preventívny charakter. Žalobca tak svojim aktívnym a úmyselným konaním predchádzajúcim vzatiu do väzby vyvolal obavu, že bude v trestnej činnosti pokračovať, čím naplnil okolnosti vymedzené v § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. Týmto konaním bolo 1/ spáchanie úmyselného trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, z ktorého bol uznaný vinným, pričom z výkonu trestu uloženého za spáchanie tohto trestného činu bol v čase vznesenia obvinenia a vzatia do väzby v novej veci podmienenčne prepustený a zároveň 2/ vyhodenie zabaleného heroínu z pravého vrecka bundy na zem. V tomto kontexte hodnotila ako nesprávne konštatovanie súdu prvej inštancie o potrebe iného aktívneho konania žalobcu v podobe ovplyvňovania svedkov alebo zavádzania orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sa vzťahujú k iným väzobným dôvodom, a to podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. V tejto súvislosti žalovaná namietala to, že konajúci súd sa mal zaoberať každou jej námietkou, a to vo vzťahu k existencii základu pre priznanie nároku žalobcovi, pokiaľ tak neurobil, záver o (ne)zavinení si väzby žalobcom nedostatočne odôvodnil, čím naplnil odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) C.s.p.

11. Žalovaná sa nestotožnila ani s posúdením nároku na náhradu nemajetkovej ujmy konajúcim súdom. Zdôraznila, že od začiatku apelovala na potrebu dostatočného preukázania vzniku nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Priznanie takého nároku predpokladá, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením a zároveň to, že došlo k zásahu v značnej miere. So zreteľom na okolnosti prípadu, najmä na spáchanie rovnakej trestnej činnosti drogového charakteru žalobcom, jeho recidívu, nečinnosť, resp. pasivitu v trestnom konaní, potom existujú dôvody na nepriznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch; za postačujúce

prítom považovala konštatovanie porušenia práv žalobcu v podobe oslobodzujúceho rozsudku. V danom prípade bolo potrebné, aby žalobca preukázal i existenciu príčinnej súvislosti medzi uplatnenou nemajetkovou ujmom a rozhodnutím o väzbe, ktorej danosť namietala a ktorou okolnosťou sa konajúci súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nezaoberal. Táto je prítom vylúčená tým, že žalobca bol niekoľkokrát súdne trestaný a vykonával v minulosti trest odňatia slobody. Na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy by musela príčina bezprostredne predchádzať následku a vyvolávať ho, čo nebolo naplnené. V prípadoch väzobného stíhania je prítom nevyhnutné, aby súd zaujal jasné stanovisko k tomu, ktoré dôkazy preukázali vznik nemajetkovej ujmy spôsobenej výkonom väzby z tohto trestného konania.

12. A napokon žalovaná namietala, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jej námietkou týkajúcou sa využitia testu proporcionality. V trestnom konaní síce súd vyhodnotil, že policajná akcia zameraná na osobu žalobcu neprebehla v súlade so zákonom pre absenciu príkazu na sledovanie, avšak konajúci súd mohol a mal použiť dôkazy a skutočnosti zistené v trestnom konaní. Z obsahu trestného spisu prítom vyplynulo, že žalobca si jasne uvedomoval, že pri sebe drží látku, ktorú by nemal mať (heroín), a preto ju ešte pred nasadením púť vyhodil z vrečka von v množstve zodpovedajúcom minimálne 30 obvykle jednorazovým dávkam. Práve test proporcionality umožňuje najst' vhodné riešenie konfliktu dvoch záujmov, a to na jednej strane verejný záujem kontra základné právo subjektu, resp. základné právo jedného kontra základné právo druhého subjektu, so zohľadnením článku 16 ods. 2 C.s.p. Po teste proporcionality možno pripustiť aj vykonanie nezákonne získaného dôkazu, teda pripustiť výnimku z princípu legality. Podstatnou okolnosťou determinujúcou prípustnosť testu proporcionality by podľa názoru žalovanej malo byť, či predmetom nezákonne získaného dôkazu bolo zdokumentovanie protiprávneho konania alebo konania lege artis, kedy v prípade protiprávneho konania by sa mal nepochybne aplikovať test proporcionality, pričom na strane žalovaného subjektu by konajúci súd mal následne zohľadniť princíp nemo turpitudinem suam allegare potest (nikto nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania). Neexistuje prítom rozumný dôvod neprihliadať na takýto dôkaz v civilnom konaní, hoci bol v trestnom konaní vyhodnotený ako nezákonný a na jeho základe bol žalobca oslobodený spod obžaloby. Súd prvej inštancie potom nesprávne právne posúdil vec vysloviac, že žalobca preukázal splnenie podmienok pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, a to len s ohľadom na neskorší výsledok trestného stíhania a jeho oslobodenie spod obžaloby.

13. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovanej považoval jej odvolanie za nedôvodné a účelové. Žalovaná v ňom opakovane vychádzala z tvrdení o splnení negatívnej podmienky pre nepriznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s pobytom vo väzbe, s ktorou sa konajúci súd vysporiadal v bode 21. odôvodnenia rozsudku. Rozhodujúcim vo veci prítom bolo, že konajúci súd nezistil také jeho konanie, ktoré by mohol vyhodnotiť ako zavinenie si väzobného stíhania. Žalobca nesúhlasil s názorom žalovanej, že okolnosti prípadu, recidíva a jeho minulosť možno považovať za dôvody pre nepriznanie náhrady škody a nemajetkovej ujmy, keď postačujúcim je len konštatovanie porušenia jeho práv v podobe oslobodzujúceho rozsudku. V dôsledku väzby, pre ktorú neexistovali od počiatku žiadne dôvody, došlo k značnému zásahu do jeho práv a tento má nepochybne dopad na jeho osobný, rodinný a spoločenský život. Priznanú sumu náhrady považoval za príliš nízku, a to i so zreteľom na enormnú dĺžku väzby, hroziaci trest odňatia slobody a mieru závažnosti porušenia jeho práv. Žalobca si prítom uplatnil za nezákonnú väzbu len náhradu v sume 40 eur za každý deň väzby, považujúc túto za primeranú, nakoľko je v tejto výške priznávaná súdmi v Slovenskej republike v obdobných veciach (napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/144/2015); v niektorých prípadoch dokonca súdy priznali i náhradu v sume prevyšujúcej 40 eur za deň pobytu vo väzbe, zohľadniac prítom dĺžku jej trvania.

14. Proti zamietajúcemu výroku rozsudku súdu prvej inštancie, čo do sumy 100.025 eur, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) C.s.p. Namietal, že hoci v konaní preukázal nezákonnú väzbu v trvaní 801 dní a žiadal kompenzáciu v sume 32.040 eur za pobyt v nej, pričom žiadal i o priznanie sumy 80.000 eur titulom nemajetkovej ujmy za zásah do jeho práv, nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní, obmedzenie kontaktu s rodinou, konajúci súd mu priznal výlučne nárok na náhradu za jeden deň väzby á 15 eur, spolu 12.015 eur. Väzbu si prítom nezapríčinil sám, ktorý argument žalovanej hodnotil ako nepravdivý, keďže proces jeho sledovania a zadržania bol od počiatku nezákonný, a teda ani dôvod na jeho vzatie do väzby od počiatku neexistoval.

15. Pokiaľ išlo o priznané odškodnenie za väzbu žalobca uviedol, že súd prvej inštancie ho priznal vo výške pohybujúcej sa zjavne hlboko pod primeranú hranicu, odvolávajúc sa prítom na prax v Českej

republike, kde súdy priznávajú za jeden deň nezákonnej väzby odškodnenie v rozpätí od 500 Kč do 1.500 Kč, t.j. od 20 eur do 60 eur. Neobjasnil pritom, prečo mu priznal náhradu vo výške nižšej, než bola ním konštatovaná spodná hranica v obdobných prípadoch, na ktoré sám poukázal v odôvodnení. Žalobca považoval priznanú satisfakciu za symbolickú, nemajúcu adekvátny reparačný účinok vo vzťahu k právam obmedzeným väzbou, ktorú konajúci súd odôvodnil len strohým tvrdením o jeho osobe a živote pred vzatím do väzby; takéto úvahy označil žalobca za diskriminačné. Zdôraznil, že bol vzatý do väzby na základe nezákonných a vyfabrikovaných dôkazov, o ktorých nepoužiteľnosti mali orgány činné v trestnom konaní od počiatku vedieť. Súd prvej inštancie mal pri svojom rozhodovaní zobrať do úvahy 1/ mieru flagrantnosti porušenia jeho práv orgánmi činnými v trestnom konaní, 2/ enormnú dĺžku doby, počas ktorej bol v nezákonnej väzbe a 3/ dĺžku trestu, ktorý mu Okresný súd Trnava odsudzujúcim rozsudkom zo dňa 06.05.2010, sp. zn. 30T/50/2009, nezákonne vymeral v trvaní 12 rokov. Mal prihliadať na to, že hoci pred vzatím do väzby viedol usporiadaný rodinný život, čo mala potvrdzovať aj skutočnosť, že počas pobytu vo väzbe ho chodili pravidelne navštevovať dnes už bývalá manželka a deti, vzatím do väzby o túto možnosť prišiel, nakoľko bol odlúčený od rodiny a spoločenského života. Žalobca zdôraznil, že nezákonným odsudzujúcim rozsudkom bol spočiatku odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 12 rokov, čo aj bez ďalšieho muselo mať fatálne dôsledky na jeho rodinný život a zjavne aj z tohto dôvodu si jeho bývalá manželka, O. C., našla nového partnera a po jeho prepustení z väzby požiadala, aby sa s ňou rozviedol; v dôsledku väzby sa teda úplne a nezvratne rozpadlo jeho manželstvo trvajúce od 24.03.1984, pričom prišiel i o možnosť výchovy vnuka, o ktorého sa jeho dcéra v dôsledku psychických útrap a finančnej záťaže nedokázala starať a dieťa napokon zverili do starostlivosti otca. Nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní preto zjavne mal dopad nielen na jeho rodinný a spoločenský život, ale tiež na rodinný a spoločenský život osôb jemu blízkych, ktorých ujmu pociťoval (a stále pociťuje) ako ujmu vlastnú. Za uvedené mu konajúci súd nepriznal však žiadnu kompenzáciu, pričom sa nevysporiadal ani s jeho argumentáciou o závažných dopadoch väzby na jeho rodinný a spoločenský život; preto považoval odôvodnené napadnutého rozsudku za nedostatočné a napadnutý rozsudok za arbitrárny. Žalobca uzavrel, že ním požadovaná náhrada za každý deň väzby v sume 32.040 eur a nemajetková ujma v sume 80.000 eur boli adekvátne a primerané k závažnosti následkov spôsobených nezákonnou väzbou, a preto žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zmenil a priznal mu spolu sumu 112.040 eur.

16. Žalobca v podaní zo dňa 26.03.2021 doplnil, že do väzby ho vzali prakticky bez dôkazov, keď jediný svedok U. Z. R. B. bol neskôr odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov nepodmienečne za predaj drog; inými dôkazmi, ani v podobe kamerových záznamov, policajné orgány nedisponovali. Vo väzbe strávil dva a pol roka, v jej dôsledku sa mu rozpadlo predtým funkčné manželstvo. V tomto smere vyjadril žalobca presvedčenie, že pokiaľ by bol prepustený z väzby po pol roku, nič zlé by sa nestalo. Momentálne býva v záhradnej chatke svojej dcéry, bez vody, nakoľko spoločný byt museli predať, a preto by ocenil „prisúdenie tak do 100.000 eur na bývanie“.

17. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

18. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie žalobcu a žalovanej bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovanej dôvodné nie je, kým odvolanie žalobcu dôvodné je. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 28.10.2021 (§ 378 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.).

19. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom.

20. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

21. Podľa § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak bol oslobodený spod obžaloby.

22. Podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

23. Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

24. Pokiaľ ide o odvolanie žalovanej, odvolací súd v prvom rade udáva, že i keď súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na zaplatenie sumy 12.015 eur titulom tzv. pobytu vo väzbe, platná právna úprava taký nárok nepozná, keď v súvislosti s nezákonnou väzbou rozlišuje nárok na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy. Keďže uplatnením nároku na priznanie náhrady za pobyt vo väzbe žiadal žalobca de facto o priznanie zadosťučinenia za samotný pobyt v nej, uplatňoval nárok, ktorý mal základ v imateriálnej zložke, a preto z hľadiska právneho posúdenia možno tento nárok (svojím charakterom) stotožniť s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy, a to i napriek tomu, že podľa obsahu žaloby a žalobného návrhu žiadal žalobca o náhradu nemajetkovej ujmy v sume 80.000 eur (za zásah do jeho práv, obmedzenie kontaktu s rodinou, obmedzenia vo väzbe) samostatne. Vzhľadom na uvedené je odvolací súd toho názoru, že celkovo si žalobca v konaní uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 112.040 eur (32.040 + 80.000), z ktorej mu konajúci súd priznal len nárok na zaplatenie sumy 12.015 eur.

25. Žalobca dôvodnosť uplatneného nároku vyvodzoval od ustanovenia § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. majúci za to, že rozhodnutím Okresného súdu Trnava zo dňa 07.03.2009 bol vzatý do väzby, pričom následne bol rozsudkom totožného súdu zo dňa 02.12.2012, sp. zn. 30T/50/2009, oslobodený spod obžaloby, nakoľko nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol stíhaný. Žalovaná skutočnosti týkajúce sa väzby žalobcu nenamietala, avšak bola toho názoru, že nárok na odškodnenie mu nepatrí, keďže žalobca si väzbu zavinil sám v zmysle § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd sa s predmetnou argumentáciou žalovanej nestotožnil.

26. Odvolací súd udáva, že je rovnako ako súd prvej inštancie toho názoru, že tým, že žalobca bol preukázateľne vzatý do väzby dňa 05.03.2009, prepustený z nej dňa 11.05.2011, pričom trestné konanie skončilo jeho oslobodením spod obžaloby, splnil podmienky na priznanie odškodnenia predpokladaných v § 8 ods. 5, písm. b) zákona č. 514/2003 Z.z. Pokiaľ išlo o argumentáciu žalovanej, stotožnil sa so záverom konajúceho súdu, že v konaní nepreukázala tvrdenia o zavinení väzby samotným žalobcom, keď ich prítomnosť by v zmysle § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. vylučovala priznanie požadovaného odškodnenia. Na prijatie záveru o zavinení väzby pritom nestačí len existencia zákonného dôvodu väzby v zmysle príslušného ustanovenia Trestného poriadku (v danom prípade podľa § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku), ale je potrebná prítomnosť konkrétneho konania obvineného, ktorým dal príčinu na uvalení väzby.

27. Pokiaľ ide o samotné zavinenie väzby osobou, ktorá žiada o náhradu škody/nemajetkovej ujmy v zmysle § 8 ods. 6, písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. treba uviesť, že citovaný zákon toto bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o predmetných nárokoch rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, na ktorého základe im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody/nemajetkovej ujmy. Významovo a dosahom totožné ustanovenie obsahovala aj predchádzajúca právna úprava zodpovednosti štátu za škodu účinná do 01.07.2004 v zákone č. 58/1969Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom; ustanovenie § 5 ods. 2 písm. a) predmetného zákona dokonca demonštratívne uvádzalo, čo sa považuje za zavinenie poškodeného na uvalení väzby. Aktuálna právna úprava sa nijako od predošlej právnej úpravy neodchýlila (došlo iba k vypusteniu príkladov zavineneho konania), a preto je stále použiteľným stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR zo dňa 30.11.1977, sp. zn. PlsF 3/77, podľa ktorého sa v sporoch o náhradu škody skúma, či ten, na kom bola väzba vykonaná, si ju zavinil sám najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia

(k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Cdo 134/2020). K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu totiž nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovení Trestného poriadku alebo jej trvania, ale treba, aby si obvinený sám väzbu zavinil. I keď pritom zákon len príkladom uvádza, ktoré konanie obvineného treba považovať za zavinenie väzby (napr. pokus o útek), rozhodne vždy predpokladá určité konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu na uvalenie väzby. To znamená, že podľa úpravy vzatia do väzby a jej trvania zakotvenej v Trestnom poriadku bude tu zákonný dôvod väzby, a teda skutočnosť, ktorá odôvodňuje obavu, že obvinený napr. ujde alebo že bude pokračovať v trestnej činnosti alebo že bude pôsobiť na svedkov a podobne. Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu by malo však byť preukázané aj určité (iné) konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov, a podobne, ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatel'a je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je to dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať, a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených.

28. Vychádzajúc z vyššie uvedeného nemožno vzhľadom na zavinenie väzby zo strany žalobcu len so zreteľom na jeho osobu - recidivista, ani so zreteľom na jeho predchádzajúce odsúdenia, i keď išlo o totožnú drogovú trestnú činnosť, a teda o opakovanú recidívu, za ktorú bol odsúdený naposledy rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 02.03.2006 sp. zn. 5T/121/2005, a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov (k tomu i rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Cdo 40/2019). Pre posúdenie miery zavinenia žalobcu na vzatí do väzby je bezvýznamné, že sa odmietol k veci, príp. k dôvodom väzby vyjadriť, resp. sťažnosť proti vzatiu do väzby nezdôvodnil, nakoľko len využil zákonom mu priznané práva. Uvalenie väzby nemožno napokon vyvodiť ani z poukazu žalovanej na to, že pri jeho kontrole políciou mal vytiahnuť z pravého vrečka svojej bundy zabalenú guľôčku heroínu a túto pustiť na zem, keďže toto konanie žalobcu tvorilo súčasť skutkovej podstaty trestného činu, ktorý sa mu kládol za vinu; v trestnom konaní bolo pritom preukázané, že uvedený skutok sa nestal. Pokiaľ žalovaná argumentovala tým, že sa mal žalobca kladenej trestnej činnosti dopustiť v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu iného mu uloženého trestu, túto okolnosť uviedla až v odvolaní, a teda ide o neprípustnú novotu v zmysle § 366 C.s.p., na ktorú nemohol odvolací súd prihliadať. Odvolací súd pritom podotýka, že nemal k dispozícii (rovnako ako ani súd prvej inštancie) uznesenie o vzatí žalobcu do väzby, nakoľko ho ani jedna zo sporových strán nezaložila do súdneho spisu a nenavrhol vykonať dôkaz oboznámením sa s jeho obsahom. Z uvedeného dôvodu nemohol nad rámec stranami zhodne tvrdených skutočností bližšie preskúmať tie okolnosti, ktorými súd v trestnom konaní argumentoval vzatie žalobcu do väzby a o ktoré sa v odvolaní napokon opierala i žalovaná. Odvolací súd jeho toho názoru, že žalovanej, ktorá namietala zavinenie žalobcu na uvalení väzby, nič nebránilo v tom, aby predmetné rozhodnutie do súdneho spisu založila, a tak preukázala ňou tvrdené skutočnosti. So zreteľom na vyššie uvedené možno potom konštatovať, že žalovaná neuviedla žiadne také konkrétne konanie, nad rámec zákonného dôvodu väzby, ktoré by odôvodňovalo záver o tom, že si žalobca väzbu zavinil sám.

29. Na vyššie prijatý záver napokon nemal vplyv ani apel žalovanej na použitie tzv. testu proporcionality (ako nástroja posudzovania prípustnosti nezákonného dôkazu - pozn. odvolacieho súdu), a v rámci neho na potrebu hodnotenia dôkazu o prítomnosti allobalovej guľôčky s heroínom u žalobcu civilným súdom. Ako už uviedol odvolací súd vyššie, vyhodenie allobalovej guľôčky, ktorej obsahom bola droga, tvorilo súčasť skutkovej podstaty trestného činu, ktorý mal spáchať žalobca, kvalifikovaného ako obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi. Žalobca sa predmetného konania mal dopustiť počas policajnej akcie, ktorá bola v trestnom konaní vyhodnotená ako nezákonná a nelegálna, a preto nemohol ani súd, rozhodujúci o vine/ nevine žalobcu, na dôkazy získané v jej priebehu prihliadať. So zreteľom na výsledok trestného konania, podľa ktorého sa skutok kladený žalobcovi za vinu vôbec nestal, t.j. žalobca sa v ňom opísaného konania nedopustil, i podľa mienky odvolacieho súdu žalovanou opísaná činnosť žalobcu, charakterizujúca skutok, pre ktorý sa viedlo proti nemu trestné konanie, nebola preukázaná, a teda nebola ani rozhodujúca

vo vzťahu k jeho vzatiu do väzby; nebol potom dôvod hodnotiť ju inak ako v trestnom konaní, a to ani v rámci tzv. testu proporcionality civilným súdom.

30. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalovanej, ktorou konajúcemu súdu vytýkala, že sa nezaoberal a nezisťoval príčinnú súvislosť medzi rozhodnutím o vzatí žalobcu do väzby a nemajetkovou ujmom a následne sa nedôsledne vysporiadal s tým, či žalobca preukázal existenciu tvrdenej nemajetkovej ujmy.

31. Je nutné konštatovať, že vzatie do väzby samo o sebe predstavuje a má za následok vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, do jeho práva na súkromie, práva na ochranu súkromného života, pričom má bezpochyby vplyv i na jeho osobný, rodinný a sociálny život, keďže obvinený nemôže žiť svoj bežný život, stretávať sa so svojimi blízkymi, rodinou a priateľmi. Je teda nepochybné, že výkon väzby realizovanej navyše v rozpore so zákonom, je spôsobilý vyvolať popri materiálnej škode, aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Tento následok pritom nastáva bez ohľadu na to, či ide o osobu, ktorá sa dovtedy nedopustila žiadnej trestnej činnosti alebo ide o osobu už súdne trestanú (tzv. recidivistu), pričom ho v zmysle príslušnej judikatúry netreba v konaní osobitne preukazovať (k tomu aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 7Cdo 24/2020). Hodno uviesť, a to najmä v súvislosti s námietkou žalovanej, že žalobca už v minulosti vykonával trest odňatia slobody, že podmienky výkonu väzby, upravené zákonom č. 221/2006 Z.z. o výkone väzby, sú odlišné a všeobecne prísnejšie oproti podmienkam výkonu trestu odňatia slobody upraveným zákonom č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody, a preto táto okolnosť sama o sebe neovplyvňuje existenciu zásahu väzby do osobnostných práv žalobcu. Vychádzajúc z obmedzenia osobnej slobody, ako aj ďalších Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv žalobcu práve v súvislosti s jeho vzatím do väzby, ako aj so zreteľom na jej dĺžku (801 dní) bol odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie toho názoru, že na odškodnenie žalobcu nepostačuje len samotné konštatovanie porušenia práv žalobcu, či už v podobe oslobodzujúceho rozsudku, prípadne ospravedlnenia, keď je potrebné priznať žalobcovi i zadosťučinenie v peniazoch v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Žalobca pritom v konaní pred súdom prvej inštancie preukázal zásah, resp. dopad väzby najmä na jeho súkromný a rodinný život, keď výsluchom dcéry bolo preukázané, že pred vzatím do väzby žil bežný život, v jednej domácnosti so svojou dnes už bývalou manželkou a deťmi, a preto väzba nepochybne narušila jeho/ich rodinné spolužitie a väzby, pričom tieto nemohli byť dostatočne kompenzované povolenými návštevami, realizovanými navyše mimo miesta bydliska žalobcu a jeho rodiny. I keď žalobca neuniesol dôkazné bremeno v tom, že k neskoršiemu rozvratu jeho manželstva došlo práve v dôsledku pobytu vo väzbe, nič to nemení na tom, že táto vyvolala vznik nemateriálnej ujmy vo sfére jeho osobnostných práv; žalovaná preto v odvolaní nedôvodne namietala neexistenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonnou väzbou a vznikom nemajetkovej ujmy.

32. Pokiaľ išlo o samotnú výšku nemajetkovej ujmy, odvolací súd udáva, že túto žalovaná v odvolaní nenapadla; jej nepriznanie v časti prevyšujúcej sumu 12.015 eur (z celkovej sumy 112.040 eur) spochybnil žalobca v podanom odvolaní, argumentujúc najmä jej neprímeranosťou. Súčasne poukázal i na nepreskúmateľnosť, resp. vnútornú rozpornosť odôvodnenia konajúceho súdu v tejto časti. Konajúci súd, hoci sa odvolával na iné rozhodnutia súdov v obdobných veciach (konkrétne na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 754/2016 - pozn. odvolacieho súdu), ako i na aplikačnú prax v Českej republike, priznal mu napokon náhradu nemajetkovej ujmy len v sume 15 eur za každý deň pobytu vo väzbe, t.j. v sume hlboko pod ním deklarovanou spodnou hranicou, bez bližšieho odôvodnenia; odvolací súd musel priznať tejto odvolacej argumentácii žalobcu úspech.

33. Vychádzajúc z odôvodnenia napadnutého rozsudku (body 25. a 26.) súd prvej inštancie vyhodnotil žalobcom uplatnenú náhradu za tzv. pobyt vo väzbe a za nemajetkovú ujmu ako neprímeranú, konštatujúc pritom, že pri rozhodovaní o konkrétnej výške náhrady prihliadal aj na iné rozhodnutia súdov v obdobných veciach, vrátane rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý priznával náhradu v obdobných prípadoch v rozpätí od 500 Kč do 1.500 Kč, t.j. cca od 20 eur do 60 eur (za každý deň väzby). Následne ustálil, že vzhľadom na osobu a život žalobcu je adekvátnou náhradou pohybujúca sa v spodných hraniciach priznávaných súm, t.j. v sume 15 eur za deň väzby. Z takto koncipovaného odôvodnenia nie je skutočne zrejmé, z akých konkrétnych dôvodov priznal konajúci súd žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy práve v sume 15 eur za deň pobytu vo väzbe a vo zvyšku ju zamietol. V prvom rade treba uviesť, že hoci sa súd prvej inštancie pri ustálení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia odvolával na potrebu zohľadnenia i iných rozhodnutí súdov v obdobných veciach, citoval

napokon len jedno rozhodnutie, a to nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 754/2016, ohľadne odškodnenia väzby sumou 1.000 eur mesačne, t.j. cca 33 eur denne, z ktorého však napokon ani nevychádzal konštatujúci, že nešlo o prípad obdobný prejednávanej veci. Následne, prihládajúc na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Českej republiky, stanovujúcu odškodnenie za väzbu v rozpätí od 20 do 60 eur za deň pobytu v nej, za postačujúcu napokon považoval náhradu v sume 15 eur denne, čo predstavovalo sumu 12.015 eur; vo zvyšku náhradu zamietol. Možno potom konštatovať, že i napriek tomu, že konajúci súd sám uviedol, že ním priznaná suma predstavuje spodnú hranicu priznávaných súm, t.j. 20 eur, napokon priznal žalobcovi náhradu v sume rádovo nižšej, a to s poukazom na jeho osobu a život pred vzatím do väzby, bez bližšieho odôvodnenia v zamietavej časti.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo viacerých rozhodnutiach (napr. vo veci sp. zn. 4Cdo 171/2005) uviedol, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, nesmie sa stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca premrštené sumy, ktoré by mohli viesť dokonca k bezdôvodnému obohacovaniu sa. Preto je súd povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentami strán o neprimeranosti odškodnenia s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Cdo 37/2012, rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 147/2006), pričom by mal vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6MCdo 15/2012), nevynímajúc i judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3Cdo 19/2018).

35. Vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie v napadnutej časti, ktorou zamietol nárok žalobcu prevyšujúci sumu 12.015 eur, je zrejmé, že súd prvej inštancie pri úvahe o primeranej peňažnej satisfakcii za väzbu žalobcu vyššie naznačeným spôsobom nepostupoval a predmetnou judikatúrou sa neriadil, preto odvolaciemu súdu nie je zrejmé, z akých dôvodov nárok žalobcu v časti prevyšujúcej sumu 12.015 eur (z celkovej sumy 112.040 eur) zamietol; odôvodnenie jeho rozhodnutia treba v tejto časti považovať za nedostatočné, a tým za nepreskúmateľné. Pritom, pochybenie súdu spočívajúce v porušení práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia predstavuje zásadné porušenie základného práva na spravodlivý proces tak, ako ho deklaruje článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nevyhnutnosť dôsledne dbať na dodržiavanie kvalitatívnych požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia tak, ako sú vymedzené i v § 220 ods. 2 C.s.p. a formulované rozhodovacou činnosťou súdov, vychádza z konceptu právneho štátu, v ktorom dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je základnou podmienkou legitimity každého súdneho rozhodnutia.

36. Zároveň odvolací súd udáva, že neuniklo jeho pozornosti, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o primeranej náhrade nemajetkovej ujmy síce použil § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., avšak neaplikoval odsek 4 predmetného ustanovenia v znení novely č. 517/2008 Z.z., účinnnej od 01.01.2009. Predmetná novela, okrem stanovenia kritérií pre určovanie výšky nemajetkovej ujmy doplnením § 17 ods. 3, zaviedla i minimálnu výšku nemajetkovej ujmy pre odškodňovanie väzby ako 1/30 priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok za každý, aj začatý deň pozbavenia osobnej slobody (čo za rok 2009 pri priemernej nominálnej mesačnej mzde zamestnanca v hospodárstve v sume 723 eur, predstavuje náhradu (v 1/30) á 24 eur za deň). Ďalšia novela zákona č. 514/2003 Z.z., vykonaná zákonom č. 412/2012 Z.z., účinná od 01.01.2013 síce z § 17 ods. 4 vypustila minimálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípade väzby a zaviedla limit výšky tejto náhrady, avšak jej aplikovanie na prípad, keď nezákonné rozhodnutie bolo vydané pred 1. januárom 2013 (t.j. v danej veci) by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím jej účinnosti vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou (zákon č. 412/2012 Z.z.) zaniklo dňom jej účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale by spôsoboval i neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bol by aj porušením zákazu retroaktivity (k tomu rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 7Cdo 262/2015).

37. So zreteľom na vyššie uvedené a jeho sumarizáciou odvolací súd uzatvára, že žalovaná v odvolaní neuviedla také tvrdenia a argumenty, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť zmenu rozhodnutia konajúceho súdu v napadnutom výroku, ktorým ju zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 12.015 eur. Naproti tomu, žalobca v odvolaní dôvodne vytýkal konajúcemu súdu nepreskúmateľnosť odôvodnenia jeho rozhodnutia vo výroku, ktorým žalobu v časti uplatnenej nemajetkovej ujmy spolu v sume 100.025 eur, zamietol, čo má za následok, že v tejto časti napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedá požiadavkám kladeným na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Súd prvej inštancie tým znemožnil žalobcovi (resp. stranám sporu), aby uskutočňoval(i) jemu (im) patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; uvedený nedostatok pritom nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením vo výroku, ktorým žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi 12.015 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil a vo výroku, ktorým žalobu v časti uplatnenej sumy 100.025 eur zamietol a vo výroku o náhrade trov konania podľa § 389 ods. 1, písm. b) zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vrátil vec v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ňom bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je v zmysle § 391 ods. 2 C.s.p. viazaný. Vec opätovne prejedná, vykonané dôkazy vyhodnotí v zmysle § 191 ods. 1 C.s.p. a na ich základe ustáli skutkový stav potrebný pre svoje rozhodnutie. Následne svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 C.s.p. tak, aby bolo v plnej miere naplnené právo strán sporu na spravodlivé súdne konanie. Súd prvej inštancie sa pritom osobitne zameria na zdôvodnenie rozhodnutia o priznaní/nepriznaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v zostávajúcej uplatnenej časti (100.025 eur), zohľadniac popri základných predpokladoch, t.j. kritériách v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. a minimálnych limitoch peňažnej satisfakcie stanovených v § 17 ods. 4 citovaného zákona, v znení novely č. 517/2008 Z.z. (viď bod 35. odôvodnenia rozhodnutia), i rozsah odškodnenia v iných, prejednávanej veci obdobných veciach, nevynímajúc pritom judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, prihliadajúc pritom i na satisfakciu priznávanú podľa iných hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodnenie (napríklad zákon č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi). Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C.s.p.).

38. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).